

dakapo

Personaltidning för
AB Bahco Ventilation
Ansvarig utgivare
Eskil Sjödin
Nr 1 Februari 1973

Lars-Erik Löfgren överlämnar Bahco if:s klubbna1 nr 1 till Gunnar Hybinette med anledning av föreningens 25-årsjubileum (se separat artikel)

När detta skrivs är det fullständiga resultatet för bolagets verksamhet 1972 ännu inte klart, men alla siffror hitintills pekar på att vi, trots den pågående lågkonjunkturen, har klarat ett hyggligt resultat.

Oron på valutamarknaden har nu i stort sett stabiliserat sig. För Sveriges del innebär det att kronans internationella värde (eller pris) sänktes med 5%. Detta innebär att till de länder som har bibehållit värdet på sin valuta – dit hör bl a Norge, Danmark, Tyskland och Frankrike, som för oss är viktiga exportmarknader – bör vi få vissa favörer när vi exporterar, eftersom våra produkter kan sägas få ett lägre pris, förutsatt att affärens har gjorts upp i svenska kronor, vilket vi i regel gjort.

Å andra sidan köper vi komponenter från samma länder som vi alltså får betala flera kronor för nu. Även våra köp av japanska luftkonditioneringsaggregat Hitachi kan bli dyrare i synnerhet som den japanska yenen, som fortfarande har ett obestämt värde ("flytande") synes få ett ökat värde.

Totalt sett bedömer jag dock devalueringen av kronan som gynnsam för vår exportverksamhet.

Utsikterna för 1973 är för tidigt att sia om, då det kärva klimatet på den svenska byggmarknaden består.

Våra satsningar på den yttre miljövården såväl nationellt som internationellt kommer att kräva expansionsutrymme. Viktigt är också att vi skapar en säker och bra egen arbetsplatsmiljö. Detta tillsammans har medfört att vi för första gången sedan 1964 nu gör en kraftig investering i produktionen genom att bygga en helt ny B-verkstad. Vi ger härigenom också ett uttryck för vår vilja att förankringen i Enköping skall vara stark och varaktig och att vi med tillförsikt ser framtiden an när det gäller vår verksamhet.

En vintersäsong, som hittills i varje fall inte har varit någon vinter, har snart gått, och detta borde egentligen ha inneburit stora besvärligheter när det gäller försäljning av våra "vinterprodukter" byggtorkar och bilvärmare, men mot alla väderodds har försäljningsavdelningarna som handlägger dessa produkter hållit ställningarna på ett efter förhållandena mycket förtjänstfullt sätt.

Rapport från ett storbygge

Sundsvalls Sjukhus

Det är ett tag sedan sist vi hördes av här uppifrån, så detta får bli dels en sammanfattning av vårt första verksamhetsår, dels en kort framåtblick.

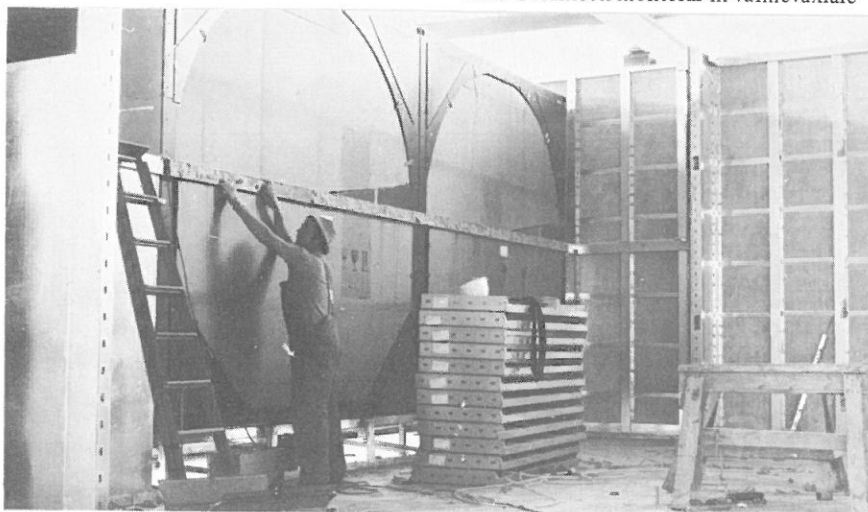
Arbetena i alla våningsplan i vårdbyggnaden och tolv fläktrum i installationsvåningen är nu avslutade. Övriga tre fläktrum är under slutmontering. I servicedelarna har vi färdigställt två fläktrum och våningsplanen i fyra av åtta delar. Fläktrummen tas i drift efterhand som de färdigställs, på så sätt att tilluftsfläktarna startas upp på halvfart. Detta för att erhålla provisorisk uppvärmning och uttorkning av byggnaderna. I servicedel S 07 har vi kört igång de två första Variaxfläktarna. På vårdbyggnaden rör det sig enbart om FLN-fläktar.

Vi har under året som gått haft en hel del studiebesök. Bl a kan nämnas VD G Hybinette, som tillsammans med U K Jonsson, S C-O Beckman och SM M Gulin var här den 4 september. Vi passade också på tillfället att visa anläggningen för landstinget samt direktionerna för SIAB och Hallström & Nisses, vilka tillsammans bildat HBS, uttytt Handelsbolaget Sjukhusbyggarna, och som är byggnadsentreprenör. Övriga besökare från Bahco är exempelvis delar av avd F, samtliga montageledare samt vid ett flertal tillfällen andra befattningshavare, främst från avd SM. Dessutom visas bygget i stort sett dagligen för skolor, politiker, konsulter och andra. Bland politikerna kan nämnas Olof Palme, som var här i mitten av november.

På de 18 månader vi varit här har vi arbetat fram en organisation som fungerar bra. Så gör även de från början till synes komplicerade administrativa rutinerna. De toppar vi har haft vad gäller leveranser (upp till fem lastbilar per dag) har vi tack vare vår energiske godsmottagare klarat av och vi har nu en något lugnare period framför oss. De montage som har färdigställts motsvarar ca 50% av det totala åtagandet. Montaget på servicedelarna pågår fram till nästa årsskifte och efter semestern i år påbörjar vi montaget inom mottagningsdelarna. Då får vi änyo en liten topp.

En summering av utförda aktiviteter ger vid handen att det mesta fungerar som det ska och om inga allvarliga problem tillstöter, så kommer Västernorrlands läns landsting att kunna flytta in i sitt nya sjukhus i juli 1975 som planerat.

Tore Göransson monterar in värmeväxlare

"Gubbyllan"

Högst upp i Bahco Ventilations gamla lokaler i Hamnverken i Enköping, i de lokaler som tidigare kallades "Gubbyllan", sitter Projekteringsavdelningen (FTK).

visst är anläggningsprojektering ett kvalificerat arbete, men arbetsuppgifterna är klart definierade: Val av systemlösning för luftbehandlingsanläggningar,

Diskussion över ett layoutprojekt. Fr v Leif Jacobsson, Gunilla Lindström, Pär

Hammarström, Stig Eriksson, Hans Grönlund och Gunnar Lilja.

Chef för projekteringsverksamheten är Gunnar Lilja. Avdelningen är sedan uppdelad i tre grupper, en layoutgrupp med Leif Jacobsson som chef, en grupp för framställning av bygghandlingar med Ragnar Järmyr som ansvarig och en grupp där Karl-Olov Berglund basar för systemutveckling, dokumentation och utredningar.

Avdelningen bedriver alltså en ganska mångskiftande verksamhet. Förutom projektering i både Sverige och utlandet svarar avdelningen för företagets **anläggningstekniska systemutvecklingsverksamhet** (puh!) och administration av de anläggningstekniska dataprogrammen. I verksamheten ingår dessutom dokumentation – t ex Teknisk Handbok och författande av handledningar och tidskriftsartiklar.

Ordet projektering betraktas ju av många som någonting svårgripbart och

värme-, kyl- och luftmängdsberäkningar, akustiska beräkningar, beräkningar av kanaler, val av komponenter, kon-

Beräkningar utförs till stor del på data. Vid terminalen Sven-Rune Wiker (sittande), Berndt Hållams och Eva Lundquist

Uppföljning av gjorda anläggningar är en viktig del av verksamheten, inte minst med tanke på personalens utbildning.

Fr v Hans Andersson, Erik Sandberg, Karl-Olov Berglund och sittande Per-Olov Danielsson.

struktion och uppritning. Ofta ligger upp till 10% av en luftbehandlingsanläggnings kostnader som projekteringskostnad. De vanligaste projekten är större anläggningar inom kontors- och affärshus, sjukhus och hotell.

Beräkningsarbetet sker i stor utsträckning med hjälp av data. Större beräkningar, exempelvis beräkning av kanalsystem utförs på Bahco Ventilations dator. Mindre beräkningar görs direkt på en dataterminal som är installerad på Projekteringsavdelningen och som via telefonnätet är ansluten till en dator i Stockholm. Den dataservice som Projekteringsavdelningen på det här viset får utnyttjas, förutom för projekt inom avdelningen, också till stor del av kunder och egna säljställen. Utvecklingen av data för beräkningsarbetet går snabbt. Trots att terminalen installerades så sent som i juni 1972 hann svenska säljställen under 1972 göra över 1000 batteriberäkningar via FTK:s terminal.

Genom att det tekniska kunnandet i allt större utsträckning blir ett konkurrensmedel vid anläggningsförsäljning ägnas en hel del tid åt systemutveckling, d v s framtagande av nya attraktiva systemlösningar som skall göra det möjligt att även i framtiden kunna konkurrera med både teknik och pris.

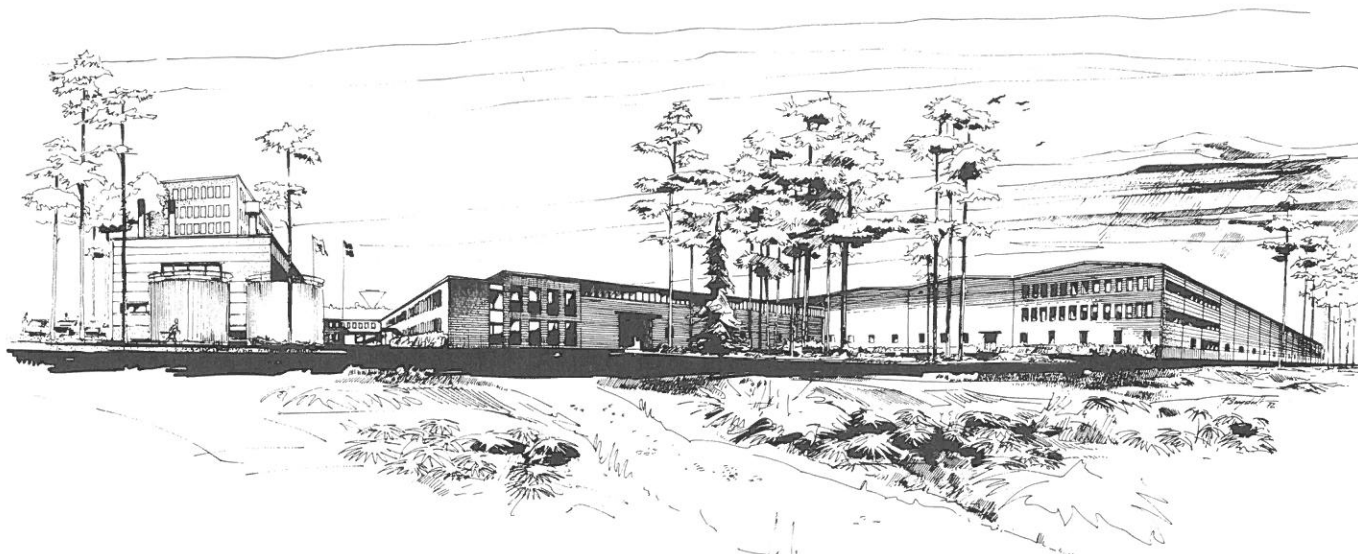
Som central serviceavdelning står Projekteringsavdelningen alltid öppen att erbjuda teknisk assistans i samband med anläggningsförsäljning.

Veckomöte inom bygghandlingsgruppen. Fr v Ragnar Järmyr, Arne Dahlin, Sven Eng-

vall, Anders Ahlin, Leif Wallgren, Sonja Ander och Larz Lundberg.

Företaget bygger ut

Företaget har nu beslutat om utbyggnad av verkstäderna i Enköping. Senast man gjorde en utbyggnad var 1964, då golvytan i verkstaden utökades med 50% (3 skepp).

Den här gången är det ytterligare tre verkstadsskepp som ska byggas till. Visserligen kommer inte de nya skeppen att bli lika långa som de gamla, men de tillför i alla fall verkstaden en yta på ytterligare 5.800 m².

Bakgrunden till utbyggnaden är att företagets produktion har ökat så mycket att de nuvarande verkstadsutrymmena inte längre räcker till. Produktionen har också efter hand förändrats mot

allt tyngre enheter, varför en förstärkning av lyftkapaciteten nu blivit nödvändig.

För övrigt kan sägas om de nya lokalerna att man kommer att satsa på en god arbetsmiljö vad gäller buller, ventilation och belysning. Ventilationen utföres enligt en metod som kallas "akumulerad luftkudde" – en av Bahco patentsökt ventilationsmetod.

Den här tillbyggnaden är en investering på nära 5 miljoner kronor och man räknar med att den nya verkstaden ska stå färdig att tas i bruk redan i oktober i år.

Den nya verkstadsdelen ses till höger på teckningen.

Industriavdelningen i Västtyskland

Den 12 februari öppnades ett kontor för försäljning av Industriavdelningens produkter i Västtyskland. Kontoret ligger i Düsseldorf och till försäljningschef har utsetts ingenjör Lothar Stoschek. Kontoret är dessutom den första filial i Tyskland som dotterbolaget i Frankfurt har upprättat. Ansvarig för försäljningen av K- och R-produkter vid samma filialkontor är ingenjör M. Koch.

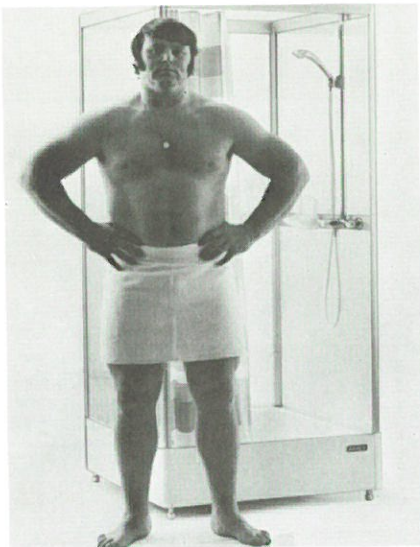
Lothar Stoschek har tidigare bl a arbetat hos ett amerikanskt företag, som tillverkar och marknadsför spärffilter. Han arbetade först som teknisk chef i tre år och därefter som försäljningschef. En av detta företags specialiteter var installation av spärffilter vid rening av heta gaser t ex från ugnar för stålframställning.

Genom sin tidigare verksamhet har herr Stoschek mycket goda kontakter med

bl a branscherna järn och stål, gjuterier, kemisk industri och ferrolegeringsindustri. Detta skapar goda förutsättningar för en framgångsrik försäljning av Industriavdelningens produkter i Västtyskland.

Lothar Stoschek. Försäljningschef vid vårt nya kontor i Düsseldorf.

Sveriges rymligaste duschkabin

Avdelning RH (Hemkomfortavdelningen) håller nu på att introducera en ny duschkabin på marknaden. Den heter KVA och den har sådana finesser som emaljerat duschkar, ny typ av duschblandare som är tryckstyrd, tvålköpp med lock och mycket mera. Den är också rymligare än marknads övriga duschkabiner och just rymligheten har fått bli det ledande temat i introduktionskampanjen. "Bamsingen" på bilden illustrerar att det finns gott om svängrum även för riktigt generöst väväxta personer. Det är supertungvikta- ren i tyngdlyftning, Ove Johansson, som är fotomodell.

Introduktionen har varit en jättesuccé

För några få veckor sedan sändes broschyr och introduktionserbjudande ut till våra kunder bland rörentreprenörer, jämhandlare och byggmaterialhandlare. Sedan har avdelning RH gjort ett jättejobb och följt upp med telefonsamtal till nästan alla. Sven Jerlmyr, Bo Lindqvist, K E Rönnewing och Per Hellzén har suttit till långt in på sena kvällen varje dag för att ringa och informera. Att introduktionen varit framgångsrik kan bevisas av att man på ca tre veckor har sålt in nästan hälften av årets budget när det gäller duschkabiner.

Bastu i Amerika

Bahco Bastu är sedan många år representerat i USA under beteckningen Viking Sauna. Viking Sauna är ett delägt dotterbolag till Bahco Ventilation och det är det ledande bastuföretaget i USA.

I den stora amerikanska arkitekttidsskriften "Architect and Contractor" presenterades Viking Sauna och dess historia på 12 hela sidor, en intressant läsning för den kvalificerade amerikanska arkitektkåren.

Chef för Viking Sauna Company är Bob Jones, som också grundade företaget. Tillverkningschefen heter Lenard Nylin, chefen för leveransbevakning heter Shoji Koga och försäljningschefen heter Robert Hanley.

Bob Jones fick kontakt med bastumarknaden för ca 12 år sedan och byggde då en bastu "på känn" åt en god vän som kom hem från Europa med ett bastu-

tion med ett komplett nät av återförsäljare i hela USA och man har också utvecklat olika typer av basturum. Från stora (och dyra) skraddarsydda basturum åt presidenter, filmstjärnor och pampar till enklare prefabricerade basturum. Man har också utnyttjat bastutekniken för att tillverka och sälja "vinkällare", komplett med viner och allt.

Viking Sauna räknar med fortsatta stora framgångar och man arbetar också kreativt i en miljö där nästan allt är möjligt.

aggregat. Eftersom Jones var i träbranschen (vickdörrar) så trodde vännen att han också behärskade bastubygge.

Under det första året så sålde man ca 50-60 bastuanläggningar. "Sedan började vi organisera oss" säger han. Nu har man byggt upp en stabil organisa-

Bob Jones vid en "vinkällare"

Mustaschen föll när budgeten höll

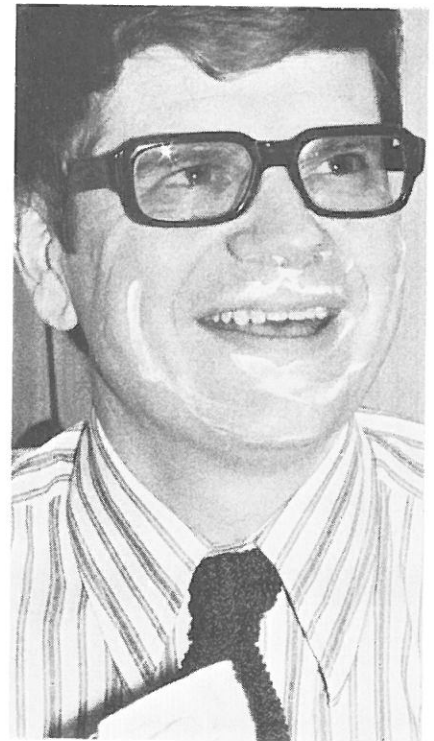
När Bertil Danielsson för ca två år sedan tog över försäljningen av våra hemkomfortprodukter skaffade han sig samtidigt en klädsam mustasch. Den skulle falla för saxen först när den sven-

ska försäljningsbudgeten för hemkomfortprodukter gick hem.

1972 hände det. Försäljningsbudgeten klarades med god marginal och strax före jul så föll mustaschen.

Sven Jerlmyr håller i rakhyveln medan Claes Hammar, Eva Frandsen, K E Rönnewing och Bo Lindqvist ser till att inte offret smiter

Så här glad såg Bertil Danielsson ut när "operationen" var över

SIF-stipendiat

Agne Matsson

IPT Agne Matsson blev en av årets SIF-stipendiater. Stipendiet är på 4000:- och ska användas för en studieresa till USA där Agne bl a ska besöka Minnesota University för att studera de softtekniska forskningarna som där bedrivs. Något fast program för besöket i övrigt föreligger inte ännu men Agne planerar även att göra studiebesök hos företag och organisationer som arbetar inom samma verksamhetsområde som industriavdelningen här vid Bahco.

LO besök

I mitten av februari besöktes Bahco i Enköping av LO-ordföranden Arne Geijer tillsammans med LO:s andre ordförande Gunnar Nilsson och Metalls ordförande Bert Lundin. Förmiddagen ägnades åt Bahco Ventilation och eftermiddagen åt Bahco Verktyg. Syftet med besöket var att visa gästerna våra anläggningar i Enköping och att informera om vår verksamhet.

Inom parentes kan omnämnas att Arne Geijer 1938 arbetade som plåtslagare i de nuvarande hamnverken och det visade sig att LO-ordföranden kände väl till de gamla Bahco-profilemna när man satt och pratade om vilka som var med på den tiden.

Förutom Ulf Styren från huvudkontoret medverkade från företagets sida Helge Enberg, Gunnar Winkvist, Gunnar Tengdahl och Ulf Jaensson – den sistnämnde från verkstadsklubben.

Ny SM-chef

Till ny chef för montageavdelningen (SM) har utsetts överingenjör Malte Gulin som sedan 1970 tjänstgjort som assistent till chefen för entreprenadavdelningen i Enköping.

Malte Gulin började vid företaget den 1 december 1953 som försäljningsingenjör på Göteborgskontoret och flyttade till Sundsvallskontoret 1959. Från 1964 och fram till 1970 var han chef för distriktkontoret i Luleå.

Malte Gulin

Stororder för avd I

Industriavdelningen har nyligen fått en stororder från det gamla irländska storvarvet Harland and Wolff Ltd. Varvet som är beläget i Belfast har ca 10000 anställda och tillverkar numera mest tankbåtar.

Ordern är på ca fyra miljoner kronor och innefattar utrustning för uppvärmning och ventilation av 4 hallar avsedda för blästrings- och målningsarbeten.

Bl a kommer 16 stora kaskadskrubbar att ingå i leveransen och varje sådan skrubber är dimensionerad för att kunna behandla 90000 m³ luft/timme.

Från början var det vårt Malmökontor som tack vare goda svenska varvsförbindelser fick den första kontakten med det irländska varvet och sedan överförde ärendet till industriavdelningen.

Arne Geijer t v hälsar på Arne Bäck – arbetskamrat från Geijers tid på Bahco. Gunnar Winkvist i mitten presenterar.

Lars-Erik Löfgren t v överlämnar nål nr 2 till P Eskil Sjödin medan VD Gunnar Hybinette

(i mitten) som redan fått sin nål, glatt bebittnar fastnålingen.

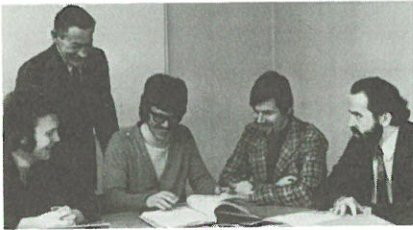
25-åringen Bahco IF

I år fyller Bahco IF 25 år och det har man bl a velat celebrera genom att dela ut små klubb nålar till alla anställda. (Alla har kanske inte fått sin nål än men den kommer).

Vid en enkel ceremoni fick VD Gunnar Hybinette ta emot den första nålen av Bahco IF:s ordförande Lasse Löfgren som samtidigt passade på att tacka företaget för dess välvilliga inställning till denna verksamhet.

Vi har för avsikt att i nästa nummer av Dakapo komma med en närmare presentation av Bahco IF och vill därför gärna att Du som har någon gammal bild från idrottsföreningens tidigare år hör av Dig.

AR-projekt affärsredovisning

fr.v. Mats Olofsson, Sven Carlsson, Jan Asplund, Gösta Rohdin och Lennart Berglund

Den 1 mars 1971 bildades en projektorganisation för ett AR-projekt inom avdelning ER – Affärsredovisning.

I arbetsgruppen har från ekonomiavdelningen ingått Gösta Rohdin och Sven Carlsson och från avdelning AA Jan Asplund (projektledare), Mats Olofsson (programmering) och Lennart Berglund (kontorsteknisk anpassning).

Som mål för projektet angavs en förbättring av likviditeten genom effektiva kravrutiner, uppsnabbning av rutiner som är nödvändiga för styrning och kontroll och en förenkling av övriga arbetsrutiner samt eliminering av dubbelarbete.

Förundersökningen visade på mycket goda utvecklingsmöjligheter, framförallt genom mekanisering av reskontrarinema och kravverksamheten och efter en tids vila återupptogs projektarbetet med systemutformning och programmering och under hösten 1972 har de nya rutinerna successivt genomförts och anpassats.

Vilka förändringar har då det nya affärsredovisningssystemet medfört? En tidigare mycket arbetskrävande halvmanuell reskontrarutin har väsentligt förenklats.

Uppsnabbning och effektivisering av kravrutinerna har förutom att det underlättat arbetet även bidragit till att företaget har förbättrat likviditeten. Genom de nya rutinerna har personalbehovet minskat med 3 personer, vilket har lösts genom pensionering och omplaceringar.

Omläggning av manuella rutiner till ADB blir ofta ganska arbetsamt för de berörda under ett övergångsskede. Det här projektet har inte varit något

undantag i det avseendet. Men det är roligt att kunna säga att här har vi ännu ett föredömligt exempel på uppdragsgivarens engagemang i ett AR-projekt.

Från början till slut har man avsatt den tid och de krafter som varit nödvändiga. Utan tvivel ger AR-insatsen då ett mycket bättre resultat, vilket glädjande nog de flesta av AA:s uppdragsgivare numera har kommit underfund med.

Nytt AR-program

Det reviderade programmet för AR-verksamheten 1973 – 1974 har sedan drygt en månad varit tillgängligt inom företaget. Du som är intresserad kan ta del av det i informationspärmen vid Ditt stämpelur.

Några av de planerade eller pågående projekten kommer vi att informera vidare om i kommande nr av Dakapo.

Utredning angående arkiveringsregler

Den pappersmängd vi dagligen hanterar på kontorsavdelningarna bara växer och växer.

Vi försöker underlätta arbetet med att tillämpa systematiska riktlinjer för maskinskrivning, kopiering, blankettutformning och utformning av datalistor. Ännu återstår väl något decennium innan vi får uppleva det "papperslösa kontoret". För att vi ska bli så rationella som möjligt medan vi väntar på detta har vi startat ett projekt kallat "arkivering".

Det syftar till att skapa system och metoder för klassifikation, insortering, förvaring och gallring av dokument. Riktlinjerna för detta kommer sedan att ingå i Kontorshandboken.

Dakapo gratulerar

75 år Albin Tilling, 8 maj
67 år Gustav Karlström, 27 mars
67 år Holger Tömberg, 29 mars
67 år Sven Gustav Isaksson 19 april
50 år Eric Bergqvist, 11 mars

Känner Du Din systemkontaktman?

Förhoppningsvis! Men gör Du det inte, så förstår vi Dig. Informationen har nämligen haft svårt att nå fram till alla.

Till systemkontaktmannen kan Du vända Dig med problem och förslag i AR- och ADB-frågor. I den mån han inte behandlar frågan själv, vidarebefordras den till AA. Om Du vill är det naturligtvis inget som hindrar att Du vänder Dig direkt till AA.

Hos systemkontaktmannen finns också en del viktig information om AR-verksamheten, som Du kan ta del av. Text gällande AR-program och lägesrapporter för pågående AR-projekt.

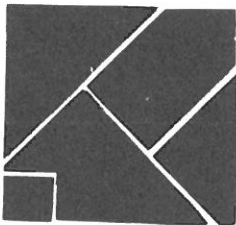
Här har Du den aktuella listan på dessa för AR-verksamheten så betydelsefulla personer:

- ED – Ragnar Lingdell
- ERI – Sven Carlsson
- FKBA – Eric Johansson
- HR – Hilmer Öhrngren
- IA – Örjan Davoust
- KAP – Torbjörn Strömstedt
- MOL – Kurt Isakas
- MPP – Kenneth Spångberg
- MTBI – Örjan Öberg
- PAP – Gunnar Mångsbro
- PPA – Karin Byström,
Noomi Olsson
- RO – Gerhard Heinrich
- SMKE – Leif Jansson
- TTO – Henry Dahlgren
- TTUC – Hans Ax
- UP – Bernt Nedar

Vinnare i Julpristävlingar

Trots att de olika jultävlingarna var rätt så knepiga fick vi i alla fall in ett glädjande stort antal lösningar. Den svåraste nöten var tydligen bildgatan och då speciellt bild nr 2 som ingen lyckades lösa.

Pussellösningen ska se ut så här.

Korsordslösningen. Ordflätan till höger kunde dock lösas på olika sätt.

Och här är slutligen lösningen på bildgatan

1. Fiolstall
2. Potatisgrodd
3. Häftapparat
4. Kulspetspenna

Vinnare – Bildgatan

Lars Judell 3810
Göran Dahlgren 8965
Båda får ett sällskapsspel-Alfapet

Vinnare – Korsordet

Harry Pada 8176
Erik Andersson 3357
De får också var sitt Alfapet

Vinnare – Pusslet

Stefan Lundblom 5287
Bertil Danielsson 8014
De får var sitt pussel

Priserna kommer att delas ut genom Dakapos försorg.

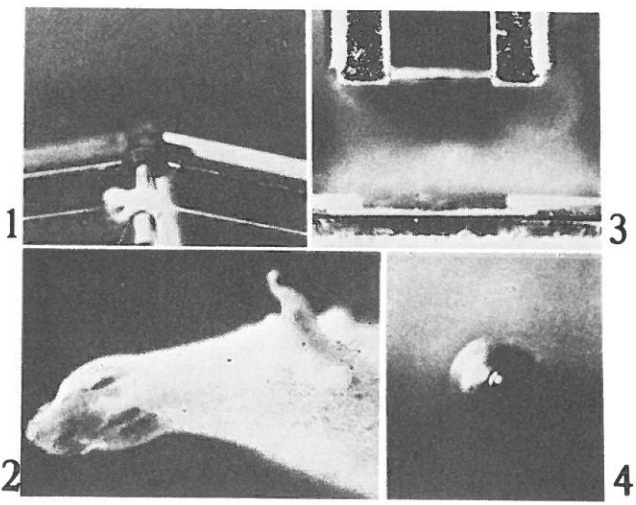

ORIG	HEBB	MYN	TON	M	DUKA	VIND
RÖR	KORRIGERA	ORD	MIN	SIR		
AKKA	ARRAK	SÖ	STIK	SI		
E	NÖRD	AVEN	AK	N	ASN	
SEGRA	UD	E	WILL	FLAK		
TALK	M	ON	GALA	RAV	N	SÄR
EU	DEL	IBEN	RAV	N	SÄR	
RÄTALS	WAV	SKA	DISP			
NAVIGERA	ALT	LR	OR	TA		

Fyll i rutorna med valfria ord och egenmänn – men de måste läsas lika från vänster och höger

ADA
ALLA
SÄKAS
RAKAR
APA
SOS
RÖR
ANNA
RASAR
NEKEN
RAR
GIRLIG
AGA
BOB
RCTOR
WATAN
ENE
SYS
RATAR
CTO
KÄK
ARA

Namn: Harry Pada Anst.nummer 8176

Vad innebär EG-avtalet för oss

Några grunddata

EEC kallas numera EG (Europeiska Gemenskapen).

År 1957 bildades EG. Medlemsstater var från starten Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Västtyskland. EG är en tullunion med en gemensam yttre tullmur.

Norge, Danmark, Portugal, Schweiz, Storbritannien, Sverige och Österrike bildade 1960 EFTA, som är ett frihandelsområde länderna emellan. Medlemsländerna har dock ingen gemensam yttre tullmur. Finland är associerad medlem och Island blev medlem 1972.

Från och med 1 januari 1973 blev Danmark, Storbritannien och Irland medlemmar i EG. Övriga länder i EFTA har sökt, och i de flesta fall fått, ett frihandelsavtal var för sig med EG. EFTA kommer dock att bestå även efter Danmarks och Storbritanniens utträde ur organisationen.

Frihandelsavtalet Sverige – EG

Detta innebär bl a att nuvarande tull till EG successivt kommer att sänkas enligt följande:

73.04.01 sänks den nuvarande tullsatsen med 20%, 74.01.01 sänks den med ytterligare 20%, 75.01.01 sänks den med 20%, 76.01.01 sänks den med 20% och 77.07.01 tas de sista 20% bort av den nuvarande tullen.

Vissa undantag från ovanstående tullavveckling finns dock, men dessa kommer icke att direkt beröra Bahco Ventilation.

Vårt frihandelsavtal med EG ger oss alltså, 1977 tillgång till en frihandelsmarknad som omfattar 10 länder och ca 260 miljoner konsumenter, men det ställer också till åtskilliga problem. Ursprungsreglerna är ett välkänt och "kärt" problem för många företag idag. Ursprungsreglerna är främst till för att hindra länder som ej har något avtal med EG, exempelvis USA och Japan, att via ett lågtulland, exempelvis Sverige, bakvägen ta sig in på EG-marknaden. Ursprungsreglerna innebär för Bahco Ventilation att man noggrant måste kontrollera att våra produkter inte innehåller mer än viss mängd material från länder som står utanför EG eller EFTA. Detta kan i vissa fall inne-

bära att Bahco Ventilation tvingas byta leverantörer av visst material för att ursprungsreglerna skall kunna innehållas.

Åtgärder inom Bahco Ventilation

M Gösta Sundin, ansvarar för att Bahco Ventilation den 1 april 1973 har genomfört alla de åtgärder som erfordras för att företaget skall kunna utnyttja de fördelar EG-avtalet erbjuder. En arbetsgrupp bildades bestående av EBA Claes Kinnander, AAM Torbjörn Ling, MA Martin Sandblom, MT Yngve Nyberg och FK Rolf Åkerlind samt M Gösta Sundin som ordförande.

Arbetsgruppens första åtgärd var att inbjuda representanter från främst våra försäljningsavdelningar och inköpsavdelningar till en allmän information och diskussion om EG-avtalets konsekvenser. För de personer som bedömdes vara i behov därav anordnades en uppföljningskurs, där man ytterligare trängde ner i ursprungsreglernas labyrinter.

Det svåraste och mest tidsödande arbetet startades under hösten och det håller man fortfarande på med. Det gäller att bedöma ursprungsmaterial och tulltaxenummer på allt material som ingår i våra produkter. Detta för att Bahco Ventilation skall kunna bevisa för Tullverket, att våra produkter inte innehåller mer ursprungsfarligt material än vad som är tillåtet.

Att sammanställa och kontrollera att produkterna klarar sig inom EG-avtalets gränser är ett omfattande arbete

som de flesta företag i Sverige utför manuellt. Arbetsgruppen har dock framtagit en beräknings- och kalkylmodell, vilket innebär att vi med datamaskinens hjälp enkelt får fram de uppgifter som erfordras. Både Sveriges Exportråd och Tullverket använder den som förevisningsexempel vid diskussioner med andra företag.

Sammanfattning

Ett fullständigt svenskt medlemskap i EG hade givetvis varit fördelaktigare för Bahco Ventilation. Dock innebär nuvarande EG-avtal stora fördelar för oss då vi 1977 tullfritt kan exportera till länderna inom EG. Nackdelarna med nuvarande EG-avtal är de besvär ursprungsreglerna ställer till med samt de skydds-klausuler som finns med i av-

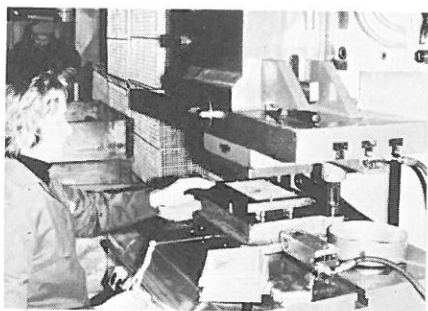
EG-gruppen i aktion. Fr v Martin Sandblom, Torbjörn Ling, Rolf Åkerlind, Claes Kinnander, Gösta Sundin och Yngve Nyberg

talet. Dessa skydds-klausuler innebär bl a att enskilt EG-land som känner sig hotat av framgångsrik svensk export, under åberopande av regionala och sektoriella stömingar, har möjlighet att tillgripa importrestriktioner.

Berndt Gustavson

Mekanisk excenterpress

En ny blå och vit press har införskaffats till pressarverkstaden för 80.000:-. Den har en presskraft på 100 ton och för "förståsigpåare" kan upplysas om att den är försedd med motoriserad slidjustering. Dessutom har den hydrauliskt överbelastningsskydd och hydrauliska fästjärn.

Eva Kinnunen vid den nya pressen

Hydraulisk gradsax

En ny hydraulisk gradsax har köpts in till klipparverkstaden. Den kan klippa plåt som är upp till 3 m bred och 16 mm tjock. På det instrument som sitter fram till på saxen kan man avläsa längden på det plåtstycke man klipper och ställa in den exakt genom ett motoriserat bakre anhäng. Saxen har kostat ca 145.000:-.

Hannes Niva (närmast kameran) och Leif Wikström klipper ett grövre plåtstycke i den nya saxen.

Klippsträcka

En ny klippsträcka har köpts in för 150.000:- och den kommer att placeras i D-verkstaden (Hamnverken). Med den här utrustningen kan man rikta, profilera, kantskära och klippa den plåt som matas in från en rulle. Klippsträckan kommer att användas för bl a tillverkning av fläktrumsväggar.

Pausrum

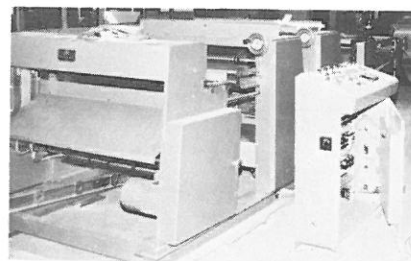
I direkt anslutning till pressarverkstaden har man ställt iordning ett litet rum på 30 m² dit de som jobbar vid pressarna ska kunna gå och sätta sig och ta en kopp kaffe. Väggarna i rummet består av den nya typen av fläktrumsväggar som man klätt med tapeter. Rummet är möblerat med 6 bord och 24 stolar och där finns också en dryckes- och kaffeautomat. Investeringen ingår i företagets satsning på miljöförbättrande åtgärder.

Dakapo frågade ett par killar vad de tycker om det nya rummet.

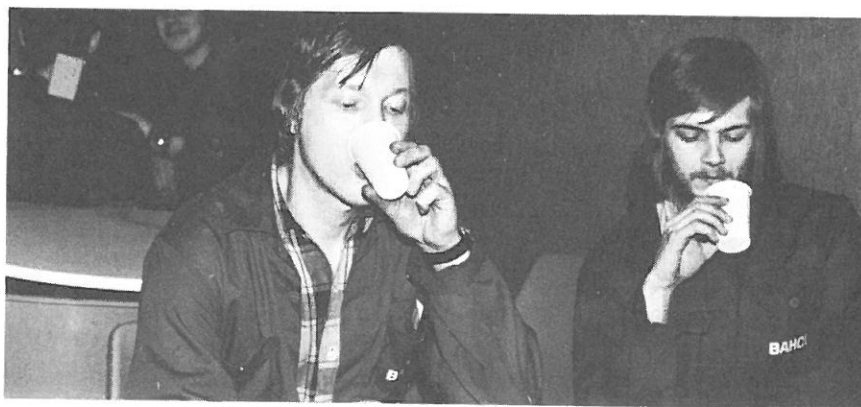
Kenneth Hammarstedt, pressarverkstaden

Det är trevligt när man har någonstans att sitta medan man fikar. Nu slipper man vara i verkstaden och kan istället gå in här och sätta sig. Det gör jag alltid numera.

Det är visserligen litet bullrigt här i rummet men det är i alla fall bättre än att hålla till ute i verkstaden. Man skulle kanske kunna sätta någonting ljuddämpande här – ett draperi för ingången eller någonting liknande. I så fall skulle rummet bli ännu trevligare att hålla till i.

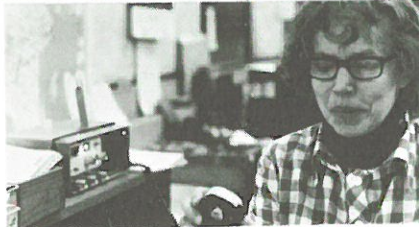
Den nya klippsträckan

Karl-Enar Hedman (t v) och Kenneth Hammarstedt kopplar av med en mugg kaffe

Karl-Enar Hedman, pressarverkstaden

Jag har bara varit anställd en dag här på Bahco så jag kan inte göra några jämförelser med hur det har varit tidigare. Men jämför man med andra ställen jag varit på, så är det här väldigt bra för att det ligger så nära arbetsplatsen. Det är ju annars vanligt att man får ganska långt när man vill sätta sig ner vid ett bord och fika.

Sixten Lundvall i trucken talar med Terttu Kortanius vid radiocentralen

Radioanläggning

Kommunikationsradioanläggning har installerats med centralen belägen i avsändnings- och mottagningskontoret. Anläggningen består av 7 st mobila och 2 st bärbara stationer och är avsedd för dirigerande av 6 st truckar och en lastbil. Detta system medför en effektiviserad samordning av godshanteringen inom hela

fabriksområdet vid E 18, där produktions- och lagerökningar framtvingat en kraftig utspridning av upplagsplatser för material och produkter. Möjlighet ges att hålla kontakt med lastbilen även om den befinner sig "på stan" eller vid Hamnverken. Anläggningen har kostat ca 9.000:-.

Förslagskommittén

Vid förslagskommitténs senaste sammanträde tilldelades bl a Lennart Andersson, klippningsverkstaden, en belöning på 500:- för sitt förslag till förenkling av ritsmallar för trubbiga konor. Förslaget, som innebär att skrotbiten används som ritsmall medför mycket enklare hantering vid ritsning av konor. Den stora mallen, som han har i handen ersättes av den åtskilligt mindre mallen som Du kan se i "IDE".

Detta är ett exempel på att det lönar sig att tänka **till** om man som Lennart dessutom lägger förslaget på lådan. Man kan naturligtvis också lämna det direkt till någon medlem av förslagskommittén. Idéer, aldrig så goda, gömda i den egna lådan är värdelösa tills de tas fram och realiseras.

Detta med realiserbarhet behöver dock ej alltid tas så bokstavigt. Ett förslag kan vara av stort värde utan att vara direkt användbart. Genom att det fäster uppmärksamheten på problemen och ger upphov till diskussion kan det därigenom bidra till ökad produktivitet och förbättrade arbetsförhållanden. I

förslagskommittén bedöms alla förslag med hänsyn till att sådana indirekta fördelar kan finnas.

Ett angeläget område för förslagsverksamheten är skyddsfrågor och arbetsmiljö. Om arbetet med att åstadkomma säkrare arbetsplatser skall bli effektivt måste var och en medverka till att förbättra skyddet på sin arbetsplats. Detta kan mycket väl ske genom förslagsverksamheten och för att understryka detta utgår förslagskommittén ifrån, att förslag om arbetarskydd och arbetsmiljö skall gynnas i belöningshänseende.

Om någon har en idé och går och funderar på om den kan vara värd att föra fram i förslagsverksamheten så ta reda på detta genom att lämna in förslaget! Det finns inget att förlora medan ett förbättringsförslag alltid är en positiv sak vare sig förslaget kan antas eller ej. Eventuella betänkligheter beträffande formuleringen av ett förslag ska aldrig behöva vara något hinder — sekreteraren i förslagskommittén hjälper gärna till med den saken. Tänk till!

Teckning av Lars Alklind

utbildning

Arbetsledarutbildning

Arbetsledarutbildningen med 68 deltagare från våra verkstadsavdelningar går nu in på andra året. Kurs nummer 6 — instruktionsmetodik — startar efter nyår med två metodiklektorer från Uppsala

Universitet som lärare och där bl a interntelevison ingår som hjälpmedel. Utbildningen sker i samarbete med Kursverksamheten vid Uppsala Universitet.

Lag om svenskundervisning av invandrare

F o m den 1 juli 1973 gäller en ny lag om rätt till ledighet med lön för studier i svenska för utländska arbetare som fått sin första anställning i Sverige efter den 31 december 1972. Denna ledighet omfattar 240 timmar.

Undantagna från lagen är sådana arbetstagare som har svenska, norska eller danska som modersmål eller som har sådant kunnande i svenska språket att undervisningen anses obehövlig. Undantag gäller också för feriearbetande och för arbete av tillfällig natur, t ex montagearbeten.

Svenska

Nybörjarkursen i svenska för grekiska anställda fortsätter med Anna-Lena Fritjofsson vid Kursverksamheten vid Uppsala Universitet som lärare.

Två nybörjarkurser i svenska för finska

Tyska och franska

Den lärarledda intensivutbildningen i tyska och franska på arbetstid startar vårterminen med två nya lärare, Rolf Meyer i tyska och Ahmed Mossadeh i

PTG-kurs

18 instruktörer och gruppleddare på produktionsavdelningen började den 5 februari en produktionsteknisk grundkurs. Kursen anordnas i samarbete med Nyborgsskolan och omfattar bl a produk-

Kursavslutning

Den 5 februari avslutades utvecklingsavdelningens konstruktörskurs med deltagare även från marknads-, tillverknings- och materialavdelningarna. Kursen började den 5 januari 1971 och har omfat-

anställda har börjat efter nyår. Lärare är Vuokko Gustavsson, ABF.

Nio finska anställda har nu börjat på sin tredje kurs i svenska 120 timmar. Lärare: Bengt Westman, ABF

franska från Kursverksamheten vid Uppsala Universitet. De ersätter Wilhelm Jung som för närvarande studerar vid Lärarhögskolan i Linköping.

tions- och verksamhetsanalyser, metodarbete, arbetsmätning, organisation och rationalisering. Efter 85 timmars fritidsstudier avslutas kursen i början av maj.

tat 120 lektionstimmar samt 16 timmar praktiktjänst på montageplats. Vid ett samkväm i personalmatsalen delade Gunnar Hybinette ut diplomerna till deltagarna.

Som ett apropå till SALF:s engelskutbildning berättas följande sanna episod från verkstaden.

En träpall står i transportgången där den utgör ett hinder varför arbetsledaren uppmanar en kille att flytta på pallen. Killen ifråga råkar nu vara engelskspråkig och har därför problem med att förstå svenska.

– ”Du måste flytta på pallen”, säger arbetsledaren, ”den står i vägen”.

– ”I don't understand swedish”, svarar killen.

– ”Det spelar ingen roll. Pallen ska bort i alla fall”.

Till historien hör att pallen kom bort.

direkt från facket

Årsmötet

Vid årsmötet den 14 december 1972 valdes följande styrelse för verksamhetsåret 1973:

Ordf. Carl-Axel Svegmar
Ledamöter: Karl-Arne Johansson
Roland Eklund
Siv Eriksson
Sune Berggren
Carl-Runo Östlund
Bert Nedar

Ledamöter i företagsnämnden: Carl-Axel Svegmar
Lars-Eric Löfgren
Roland Eklund
Karl-Arne Johansson

Förhandlingskommitté: Carl-Axel Svegmar
Sune Berggren
Roland Eklund
Bert Nedar

Barnfesten

Den 14 januari 1973 hölls den sedvanliga barnfesten i matsalen. 121 barn och 114 vuxna deltog i festen, som inleddes med servering av kaffe och saft. Därefter visades 2 barnfilmer, varefter dansen kring granen började. Fiskdamm fanns också. Festen avslutades med be-

sök av tomten, som delade ut gottpåsar till barnen.

Nytt från avdelningen

Den 14 mars planerar avdelningen en konferens i arbetsmarknadsfrågor. Avdelningen representantskaps årsmöte hålles den 7 april.

Nya avtalet

Årets utrymme för lönehöjningar har disponerats på följande sätt:

3,25% i generell lönehöjning.
3,25% i allmän pott för individuell fördelning bland samtliga tjänstemän
3,0% i en pott för fördelning bland de kvinnliga tjänstemännen.

Vidare utgår sedvanliga ålders- och kvalifikationstillägg.

Kostnaderna för Industrins Trygghetsfond uppgår till 0,25%.

Ökad anställningstrygghet

SAF och SIF/SALF/CF har velat träffa ett trygghetsavtal i avsikt att i största möjliga utsträckning försöka förhindra eller minska effekten för de anställda

SIF

av negativa följder, som kan uppstå genom olika rationaliseringsåtgärder. Man är överens om att insatser behövs på två områden, nämligen när det gäller företagets långsiktiga planering av sin verksamhet och anpassningen av den individuella tjänstemannen till nya arbetsuppgifter. Därutöver tillskapas regler som ger visst skydd för de tjänstemän som trots allt drabbas av förändringarna, framförallt genom att mista sina anställningar.

1973 års lönegränser i SIF/SALF/CF-avtalen

För januari 1973 skall de för 1972 gällande lönegränserna avseende löneläget per den 31 december 1971 tillämpas. De nya lönegränserna har alltså ingen retroaktiv verkan för januari 1973.

Semester (SIF/SALF/CF)

Semesterns längd är beroende av lörens storlek.

27 dagars semester utgår till tjänstemän och arbetsledare, som den 31 december 1972 hade en månadslön om lägst 4630:-.

30 dagars semester utgår till tjänstemän och arbetsledare, som den 31 december 1972 hade en månadslön om lägst 7140:-.

33 dagars semester utgår till tjänstemän och arbetsledare, som den 31 december 1972 hade en månadslön om lägst 9870:-.

Rätt till övertidskompensation (SIF/CF)

F o m den 1 februari 1973 gäller gemensamma lönegränser för män och kvinnor. Tjänstemän som den 31 december 1972 hade en månadslön understigande 5000:- har rätt till särskild kompensation för övertidsarbete.

Uppsägningstidens längd

Uppsägningstidens längd är beroende av dels hur lång tid man tjänstgjort i företaget dels den lön man har. Den nya lönegränsen mellan kortare och längre uppsägningstider är nu satt till 3085:-. Det innebär att om Du har under 3085:- i lön per månad och Du varit anställd mindre än 5 år är uppsägningstiden 1 mån medan den är 2 mån om Du varit anställd mer än 5 år. Har Du över 3085:- och varit anställd mindre än 3 år är uppsägningstiden 2 mån medan den är 3 mån om Du varit anställd mer än 3 år vid företaget.

SIF-lotteriet

Vinnare i januari respektive februari månads dragningar blev Leif Dalshagen, anställningsnummer 8882 respektive Ove Borén, anställningsnummer 8952.

dagens skyddsruta

Ett av de mest verksamma medlen i kampen mot olycksfall, yrkessjukdomar och brand är ordning och snygghet på arbetsplatsen.

Papper, trasor, trassel och liknande skall läggas i därför avsedda uppsamlingskärl. Överdragskläder får inte förvaras vid arbetsplatsen då de inte används. Det finns särskilt utrymme för dem i tvättrummen. Transportgångar skall hållas fria från gods av alla slag. Om Du ser att svetsstänk kommer i någon intillstående träpall, påpeka det för arbetsledningen.

Vaksamhet i dessa och en mängd liknande fall kan förebygga många händelser som i ogynnsamma situationer kan få svåra följder både för den enskilde och företaget.

Ordning och snygghet betyder också bättre trivsel för alla. I det sammanhanget är det på sin plats att påpeka att en del personer är mycket roade av att klottra på väggarna, särskilt i toalettutrymmena. Det är svårt att tro att någon gör på samma sätt hemma i bostaden. Varför då göra det på arbetsplatsen? Trivseln blir ju inte bättre för det.

Åke Nilsson

Bahco if.

Volleyboll

Volleybollen har kommit igång igen, men f o m nyåret har vi bytt lokal, dag och tid.

Vi håller nu till i Korsängsskolans gymnastiksal, tisdagar mellan kl 2000 och 2100, alltså i direkt anslutning till gym-

nastiksektionens övningar mellan kl 1900 och 2000.

Närmare upplysningar lämnas fortfarande av Anders Rongelid 38040, Leif Wallgren 0-95, Siv Eriksson 260.

Med hopp om större anslutning hälsas alla välkomna!

Åtta Bahcoiter i femtionde Vasaloppet

Vid årets jubileumsupplaga av Vasaloppet den 4 mars ställer åtta mer eller mindre vältränade och segersugna Bahcoiter upp. Dakapo har samtalat med två av de bäst förberedda, Lars Eriksson, Verktygsverkstaden och Kjell Persson, TTBR. Lars, som ställer upp för sjätte gången, var bäst på Bahco Ventilation förra året med en 312:e plats och en åktid på sex timmar. Kjell är med för fjärde gången och stakade i fjol in som 806:e man. Sju och en halv timme tog han på sig. Vi som inte har sett så mycket snö i vinter undrar naturligtvis hur man förbereder sig ett sådant här år. Lars eller Kjell har ni kanske sett utefter vägar. De hör nämligen till den växande och, särskilt i år, stora grupp som kör rullskidor. Tjugofem respektive åtta mil har det blivit den här säsongen. Dessutom har de sökt upp de snöflingor som funnits inom rimligt avstånd från Enköping för att känna på de "riktiga" skidorna. Ungefär tjugo mil var har man kommit upp i. Trots de dåliga träningsmöjligheterna hoppas såväl Lars som Kjell på en förbättring av fjolårets placering.

För er som inte har upplevt Vasaloppet kan det kanske vara roligt att veta vilka vedermödor ni slipper utstå genom att inte vara med. De som inte är så lyckligt lottade att de har släkt eller vänner i närheten av starten inkvarteras i stugor och baracker och det blir ganska så trångt om utrymmet. Någon djup sömn är därför inte att räkna med och redan vid femtiden är det dags att stiga upp. Man skall ha mat i magen, skidorna vallas och det inte minst viktiga: Det gäller att skaffa sig en bra position på startfältet. Starten sker nämligen på ett

Om bowling

Framgångar för bowlande Bahcoiter

Bahco if:s bowlare fortsätter att spela på ett övertygande sätt. I korpens div A2 är Bahco fortfarande obesegrade efter sju (7) omgångar.

I det 5:e korpmästerskapet i Uppsala den 6-7 januari kan nämnas att i klass A herrar kom Åke Glarke (MPOO) på en hedrande 9:e plats av 53 startande. Minst lika stor prestation gjorde Stig Zetterberg (RTBH) som kom på 20:e plats i klass B herrar, där hela 181 spelare startade. På medaljplats hamnade 6-mannalaget (Å Glarke, H Odeheim, S Zetterberg, K Löfgren, A Andersson, M Lindberg) i klass A-B-C av 25 startande lag.

Två Bahcospelare över 800 p

Vid spel i Uppsala satte Kai Valli (IRG)

Lars Eriksson och Kjell Persson

stort fält, där åkarna är uppdelade i flera grupper med de bästa i gruppen längst fram. Inom varje grupp bildas flera led, och för att komma snabbt iväg skall man alltså stå i främsta ledet i sin grupp. Och för att få en sådan position måste man vara på plats 1-1 1/2 timme innan startskottet går klockan 7.45. Efter den första rusningen över fältet blir det en fruktansvärd trängsel i en smal backe. Här slutar loppet för många, eftersom åtskilliga stavar och skidor knäcks. De som lyckas rida ut den första stormen har alltså uppemot tio timmars mödosam skidåkning framför sig, allt beroende på hur duktig man är. Jag undrar hur många som orkar gå på balen på kvällen!

Nu återstår det bara att hoppas att snön kommer till Sälen och Mora. Dakapo önskar Bahcos åkare lycka till!

nytt klubbrekord med 800 p. Glädjen varade dock inte längre än en timme, då Berndt Rosqvist förbättrade rekordet till 804 p.

800 poäng i spel över 4-serier är ett mycket bra resultat. Nämnas bör att gör man resultat stadigt kring 800 p, så skulle man hävda sig i den nationella toppen i svensk elitbowling.

Idrottsbladet

Bahcos och bowlingsektionens stora bowlingintresse har även blivit uppmärksammat i Idrottsbladet, där följande citat är hämtat: »Pepparrottsstadens kända företag Bahco satsade pengar för sin personal som ville bowla och idag är det 35 "jobbare" som varje vecka har träningstid hos Boris & Co (bowlinghall). Av de 35 är 5 damer».

Det som göms i snö ...

**Lycka är att ha det skönt
i naturen.
Grumla den inte genom
tanklös nedskräpning.**

HÅLL SVERIGE RENT

